www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ / РІК XXXI. Число 195. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 22. серпня, 1923.

VOL. XXXI. No. 195. Jersey City, N. J., Wednesday, August 22, 1923. THREE CENTS

ВУГЛЕВІ ПЕРЕГОВОРИ ОТВОРЕНІ НАНОВО БЕЗ ДОСПІХУ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 20. серпня. — Переговори межи представниками майнерської юнії та властителів копалень твердого вугля почалася тут нині на ново в Готелі Амбасадор, але не довели до ніякого висліду.

Майнерські представники не наставали на признанне системи відчекованя, але зате твердо стояли на своїм домаганню, що робітнича заплата має бути піднесена о 20 процент для робітників контрактових, а о 2 доляри в день для денних.

Представники властителів опиралися сьому домаганню, виправдуючися сим, що така підвишка піднеслаби занадто їх виатки добування вугля, а тим самим піднеслаб непомірно його ціну.

Переговори ведуться ще далі.

КУПЕЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗИВАЄ ПРЕЗИДЕНТА ДО ПОМОЧІ ЕВРОПІ

ВАШИНГТОН, 20. серпня. — В президента Кулидж зявилася депутація американських купців, зорганізованих в Сенатсьні палати, та заявила, що зорганізоване американське купецтво дуже булоб радє, якби так американський уряд, урядово або неурядово, посередно або безпосередно, зробив щось позитивного для привернення нормальних умов в Европі.

ВАЖНІ ВОЗДУШНІ МАНЕВРИ

БЕНГОР, МЕЙН, 20. серпня. — Здовж побережа Атлянтийського Океану відбувються тепер великі вправи американської воздушної фльоти, цілю котрих є переконатися, на стільки ся фльота може обороняти американське побереже на случай війни та нападу ворога з воздуха.

На вправи приїхала просто вся воздушна фльота Злучених Держав. Маневри полягали на тому, щоби обороняти з воздуха місто Бенгор, буцімто нападене ворогом. Як кажуть летуни, маневри показали те, чого хотів доказати летничий відділ, себто, що літаки справді можуть як слід охоронити побережа на случай зовнішнього ворожого нападу.

ОТВИРАЮТЬ ТРАНСКОНТИНЕНТАЛЬНУ ПОЧТУ

МИНЕОЛА, ЛОНГ АЙЛЕНД, 20. серпня. — Завтра о 11 годині рано починається пяти-дневна проба, яку почтовий уряд переводить на висиланнем почтових посилок воздухом від побережа Атлянтийського до берега Тихого Океану.

Перший літак вилетить звідси о 11. годині рано, а має прилетіти да Сан Франциско о 3. годині сполудня завтра.

ПО ЗАВЕДЕННЮ 8-ГОДИННОГО РОБОЧОГО ДНЯ

ПИТСБУРГ, ПА., 20 серпня. — Першим наслідком 8-годинного робочого дня в сталевім промислі є те, що до сього промислу починають уже напливати робітники з других промислів, так що недостача робітників у сьому промислі дається щораз менче відчувати.

ФЕДЕРАЛЬНА ВЛАДА ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

МЕЙКОН, ДЖОРДЖІЯ, 20. серпня. — Федеральні урядники в кількох місцевостях, обурені на напади членів Ку-Клакс-Клена на Муррнів, відгрожуються, що вони скинуть сили проти всіх, що допускаються подібних безправств.

ЛЮДИ ПОГИБЛИ В ПОЖАРІ ГОТЕЛЮ

ГАНТСВИЛ, провінція Онтаріо, Канада, 20. серпня. — З румовищ великого готелю, знищеного пожаром, добуто нині тіла Пяжнок, що погибли в огни. Межи ними є Американки.

Всіх жертв пожару ще не добуто. В ньому погинули всі робітниці готелю, яких огонь захопив в одній вежі готелю, в котрій вони мали своє мешкання.

НЕ ПІДДАДЕТЬСЯ; БУДЕ ПРОБУВАТИ ЩЕ РАЗ

СТ. ПОЛ, Аляска, 17. серпня. — Норвезький подорожник, капітан Роальд Амундсен, котрий мусів покинути свої плани подорожи до північного бігуна на літаку, бо сей зіпсувся через припадок, прибув нині сюди та заявляє, що він свого пляну не покидає та буде пробувати ще раз летіти до північного бігуна, сим разом відлетить з островів Шпіцбергеї.

АГІТАЦІЯ ЗА ЛІГОЮ НАРОДІВ

ЧОТОКА, Ню Йорк, 20. серпня. — Ервінг Фишер, професор економії на Єйльскім університеті, виголосив перед Конференцією для Межинародних Відносин з Християнського Становища, яка почалася тут нині, промову, в котрій виказував, що Ліга Народів се одиноча спосіб забезпечення салостійности держав та мира. Він старався доказати, що всі народи світа дивляться на Америку з підозрінням, бо вона держиться осторонь них.

ЗА КОНФЕРЕНЦІЄЮ ДЛЯ ВОЗДУШНОГО РОЗОРУЖЕННЯ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 20. серпня. — Виконавчий комітет Американського Легіону в публичнім комунікаті заявився за скликанням межидержавної конференції в цілі обмеження зоружень держав у воздусі.

СВІТ В 2023 РОЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 20. серпня. — Звісний учений др. Чарлз П. Штайнмец заявляє, що за 100 літ світ цілком змінився завдяки електриці.

Він каже, що завдяки електриці люди будуть працювати, виконуючи мунчу працю, не більше як 4 години в добу. Також завдяки електриці житє буде тоді далеко здоровше і міста та села будуть богато чистійші.

Електричною силою, каже він, будуть користуватись усі так як тепер водою.

СПРАВА „АМНЕСТІЇ.

Президія львівського суду одержала рескрипт польського уряду в справі амнестії. Рескрипт повіслано до всіх судів і сенату, де буде зроблений список осіб, що підлягають амнестії. До тижня малиб ті вазні бути на волі.

ЩЕ ОДНА ДОБРОВІЛЬНА ДАНИНА.

Такі часи насали, що попро звичні державні добровільні і менш добровільні данини, ще й усякі панські забави, ювілеї польських урядовців то що, відбиваються на шкірі українського мужика.

Минувшого місяця кресовий лицар секретар Жидачівської повітової Ради, пан Леон Токарскі збіжав справити собі ювілей коштом українського населення. Розіслали з уряду по українських громадах обіжник з зазивом до заплати одноразової „добровільної" данини, мовляв для „учеця Юбілята. Деякі енергійні наказні війти з писарами постягали з мужиків кервавицю і заткали ювілятам пельки, инші менш енергійні поклали обіжник за образ.

„ЯЄЧНИЦЯ" НА ОСОБІ „ПОСЛА" ІЛЬКОВИ.

Дня 12. липня загостив Ільків до села Трудовач, золочівського повіту, щоб там відбути віче. В його товаристві виїхало 10 жандармів і велике число поліційних шпіцлів зі Львова. Та вже при перших словах Ількова зібрані сяяне підняли такий крик: „ганьба; хрунрило!", що Ільків поблід і не був в силі промовляти. Не могли ні погрози, ні просьби жандармів. Ількові мусів зійти з трибуни й почав утікати. Селяне обкидали його гнилими яйцями. Хруня Цілника що запросив Ількова й хотів його хоронити перед обуреними селянами, обкидано камінням.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В РАВІ РУСЬКІЙ.

У Раві руській вибухла велика пожежа, жертвою якої упало понад 40 будинків, божниця повстала. Згоріла найбідніша дільниця міста т. з. „Піски". Пожежа вибухла в домі Надля, опісля перекинулася на вулицю Залізничу і инші вулиці. На місци вигадку явилася огнева сторожа з Жовви і одна сотня вісьма. Сотки осіб опинилися бездаху над головою.

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД „НАРОДНИЙ ДІМ" В БОГДАНІВЦІ КОЛО ЛЬВОВА.

Ідучи зі Львова залізничим шляхом у напрямі до Станиславова, можна бачити по правому боці деревляну церковицю, побудовану громадянами Богданівки, оселі, яка повстала за Городецькою заставою. Біля церковці находиться площа і на ній доконувано дня 8. липня ц. р. посвячення угольного каменя під „Народний Дім", у якому мають найти приміщення в першу чергу: народня школа і читальня „Просвіти" з великою салою на вистави й концерти. Акт посвячення випередила нова Служба Божа, до котрої єднало 5 священиків і проповідь о д-ра Костельника. Учасників свята зібралось дуже багато, як з самої Богданівки, так і зі Львова. Поміж останніми головно предсатвники львівських центральних і повітових установ.

Після посвячення відбувся у гром. Грицкова обід, у часі якого забирали слово відпоручники й гості, а також і місцеві громадяне. Дехто повертав згадкою до давнійших літ, коли то на окраїнах Львова щойно почалося творити українські життя. Другі підносили незвичайну вагу й значіння скріпленого культурно-освітного руху на периферіях міста Львова.

ПОЧТОВІ НАДУЖИТТЯ.

М. Джума надавав в почтовому уряді в Ковні поручений листа до „Спілки українських кооператив" у Львові. Лист був адресований по українськи, супроти чого почтовий урядник листа не приняв і надавець був приневолений заплатити Полякови 5000 мп. за написання вдреси по польськи. Не помогти протести ані покликування на конституцію.

Таких випадків топтання прав української мови не мало.

КІЛЬКО Є КОЛЬОНІСТІВ НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

Польські газети начислюють, що на західно-українських землях є понад 200 тисяч кольоністів. Коли почислити, що кольоніст не осідає сам, а бере з собою принайменше ще двох з рідні, прим. брата й сестру, жінку й дитину і т. д., то на такий спосіб усіх кольоністів є у нас близько міліон.

БАНДИТИЗМ В ПОЛЬЩІ.

Дня 20. липня в ночи поліція в Любліні викрила тайну криївку бандитської ватаги, яка під проводом Кота гуляла довший час в околиці Любліна. Криївка містилася на цвинтарі. В хвилині, як поліція оточила цвинтар, бандити почали стріляннну, наслідком чого один поліцай згинув, а кількох було ранених. Підчас арештування тяжко поранено ватажка Кота, який зараз же і помер. Двох бандитів втекло.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В ПОЛЬЩІ.

Дня 15. вересня у Варшаві розпічнуться наради зїзду української еміграції в Польщі. Зїзд скликаний за ініціятивою „Центрального українського комітету". На чолі організаційного бюра стоїть б. міністр УНР. Салківський. На зїзді будуть репрезентовані всі табори інтернованих в Каліші, Ченстохові, Щепюрні, Варшаві та еміґрантські організації.

Предметом нарад будуть такі справи: юридичне становище еміґрації в Польщі; 2) організація еміґрації; 3) еміґрантська преса; 4) самопоміч; 5) національний податок для культурно-освітних цілей еміґрації; 6) суд чести для еміґрації і т. д. Зїзд має неполітичний характер.

МЕЖИ НІМЕЦЬКИМИ ГЕНЕРАЛАМИ.

Відомий німецький генер. Гофман, який брав участь у мировій конференції в Берестю, поміщує тепер свої спомини у німецкій пресі. У своїх споминах Гофман гостро виступає Люденторфа і доказує, що ще в р. 1916 Людендорф був схильний до заключення мира так як і Гофман, але успіхи на фронтах додали Людендорфови охоти до дальшої війни, не зважаючи на пацифістичні настрої і ради Гофмана. Гофман заявляє, що як би Людендорф був послухав його рад і заключив мир 1916 р., Німеччина не булаб потерпіла ні невдачі і катастрофи, як це сталося 1918 р. і не булаб дійшла до теперішної руїни.

ПОСМЕРТНІ ВІСТКИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

У Львові помер Василь Глуховецький, ревідент Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" і поручник Української Галицької Армії, проживши 45 літ.

ФРАНЦІЯ ПІДЮДЖУЄ РУХ ЗА ВІДОРВАННЯМ РУРЩИНИ ВІД НІМЕЧЧИНИ

ДІСЕЛЬДОРФ, 20. серпня. — Рух за утворенням самостійної надренської республіки з відорваних від Німеччини надренських провінцій зростає. Прихильники сього руху збирають тепер підписи за такою розвязкою, однак навіть Французи, яким сей рух дуже на руку й які йому дають поміч на всі способи, не дуже вірують в можливість його переведення.

СПЕЦІЯЛЬНІ ЗАХОДИ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ ПРОТИ ЗНИЖЕННЯ ГРОША

БЕРЛІН, 20. серпня. — На цілім ряді специяльних засідань німецького кабінету міністрів вироблено плян кількох надзвичайних средств заради проти дальшого обниження німецької марки. Межи предложеними плянами є навіть плян забрання державою всего заграничного гроша в Німеччині.

НОТА ЗА 12-МИЛЕВИЙ ПРИБЕРЕЖНИЙ ОБРУБ ВЖЕ ПОКИНЧЕНА

ЛОНДОН, 20. серпня. — Анґлійський уряд уже викінчив ноту, яку він має вислати до американського уряду в справі заведення 12-милевого прибережного пояса на місци принадного досі 3-милевого пояса.

Реформа має на ціли краще виконуванне прогібіційного закона та краще виловлуванне пачкарів, що возять алькоголічні напитки до Злучених Держав морем.

„ЛЕБЕДИНИЙ СПІВ" АНГЛІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА В АМЕРИЦІ

ЛОНДОН, 20. серпня. — В дипломатичних кругах появилася чутка, що анґлійський амбасадор в Злучених Державах Гедес, котрий недавно виступив в анґлійських газетах з критикою американського іміґраційного уряду, уступить зі свого становища за сей виступ.

РІЛЬНИЧА ВИСТАВА В МОСКВІ

МОСКВА, 19. серпня. — Нині отворено тут рільничу виставу. На отворенню промовляли Каменев, Риков, Чичерін та Ларашін, стараючися переконати товпу, що вистава покаже, що Росія може сама доконати діла повоєнної відбудови без огляду на те, чи Европа її поможе, чи не поможе.

Найбільше зачудуванне видців викликали: великий портрет Леніна, вироблений в цвітах, вожд большевицької кавалерії Буденний та товста свиня йоркширської породи, третину тони ваги.

СЕНАТОР ЛА ФОЛЕТ ЗБИРАЄТЬСЯ В РОСІЮ

ЛОНДОН, 20. серпня. — Американський сенатор Ла Фолет, котрий приїхав на кілька-місячну подорож по Европі, заявив охоту вибратися до Росії. Большевицькі представники радили мати його в Росії, бо він уже кілька разів заявився був за признанням большевиків. Однак самий Ла Фолет добачує, що його подорож може дати йому побіжне знанне Европи, а тим більше Росії.

НОВІ АРТИСТИЧНІ ВІДКРИТТЯ В МОСКВІ

МОСКВА, 18. серпня. — В зимовей палаті царської палати Кремля відкрито важні памятки давної московської штуки з 11-ого століття.

ЖИД ЗАПИСАВ ВЕЛИКІ ГРОШІ РОМУНІЇ

БУКАРЕШТ, 20. серпня. — Ромунській академії передано нині суму одного міліярда левів (коло півста міліона долярів), які жидівський міліонер Жак Еліяс записав на ромунські культурні та чоловіколюбні цілі.

Хоча тестамент Еліяса видідичував кількох членів родини, ніхто з них не зголосив до суду свого спротиву проти переведення тестаменту в житє. Розділ фондів почнеться в місяцю жовтни.

ТУРКИ ПРОГАНЯЮТЬ ХРИСТІЯН З АНАТОЛІЇ

АТЕНИ, 20. серпня. — Турецька влада почала збирати в Анатолії всіх Греків та Вірменів, щоби їх вислати з краю. Вірменів депотують в Росію, Греків в Грецію.

НОВА БИТВА В АФРИЦІ ПРОТИ ЕСПАНЦІВ

МАДРИД, 20. серпня. — Маври знова почали битви з еспанськими військами в Африці. В битві коло Тгаро Маври несподівано одну з трох компаній, висланих проти них, та вигнали до ноги 250 Еспанців. Під напором других відділів мусіли уступити в пустиню.

Вістка про се викликала в Мадриді поважне збурення.

ЗЕМЛЕТРУС В ПЕРЗІЇ

ТЕГЕРАН, Персія, 20. серпня. — В околиці Турбат Гайдарі далося відчути за послідних 24 годин пять сильних потрясень землі. Землетрус викликав серед населення страшний переполох. Замішане ще збільшила повінь, викликана землетрусом. Від неї мало погинути богато людий.

СМЕРТЬ 5 АМЕРИКАНСЬКИХ ТУРИСТІВ В АВТОМОБІЛЕВІМ ВИПАДКУ

ПАРИЖ, 20. серпня. — В приморських Альпах, недалеко від міста Гільом, погибло в автомобілевій катастрофі 5 американських туристів. Після перших донесень, нещасте случилося на скруті над глубокою пропасто; шофер авта з якоїсь причини скрутив раз, але не завернув в друге, тільки пігнав авто на поруча, переломив його та звалив авто й людий в пропасть. В нещастю згинули всі пасажири авта та шофер.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ПКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦЬВ, ЧАСОПИСІВ І ВСІХ ИНШИХ РІЧИЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Unless ends the year:
Cela year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

ПЕРЕДПЛАТА.
Передплата лише три цента.
На один рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Америці Сті і заграницею:
Cela year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Не можу подати адреси, адресатів 10 днів.

Редакція "Свободи" при Монтгомеріс, Ньюс. Ч. Н. Сомерс 1800 Montgomery.

Не сповіщення редакції не відносяться.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕДОСТАЧІ ОРГАНІЗОВАНОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАНТКИ.

Подана у вчорашнім числі табелька числа члениць Українського Народного Союза з одної сторони виказує гарний поступ українського жіноцтва на іміґрації в будованню народних інституцій, але й з другої сторони показує теж поважні недостачі, на які й само жіноцтво і вся українська іміґрація не повинна замикати очий.

Як дозрілі люди, повинні ми приглянутися своїй організації, підвести все, що є добрим, корисним та скріплюючим, піддержати це все, розвинути. Та з другої сторони треба старатися доглянути кожду недостачу, щоби поважно й дозрілоо найти її причини та старатися її зарадити. Лишень в сей спосіб зростають великі організовані сили.

Заким приступимо до докладнійшого розбору табельки, звернім наперед увагу на загальний факт. Табелька виказує, що в Українськім Народнім Союзі було з кінцем червня с. р. 3,505 женщин на 10,336 мущин. Значить, на кожду женщину, зорганізовану в Українськім Народнім Союзі, було пересічно 3 мущин, зорганізованих в сій організації. Сей самий факт, без дальшого вияснювання, виказує одну велику недостачу організованости української жінки, бо одна женщина на трох мущин се рішучо за мало. Прецінь нема найменчої причини, чому в Українськім Народнім Союзі не малоби бути тільки само женщин, що мущин. Прецінь женщина повинна розуміти вагу обезпечення так само добре, як се повинен розуміти мущина. Прецінь жінка має такий самий інтерес в обезпеченню своїх дітий на випадок смерти своєї, як мущина має в забезпеченню їх на випадок смерти своєї.

Що се не голословне розумовання, се видно по запомогових організаціях других іміґрантських груп. В них число жінок зорганізованих в порівнанню з числом українських жінок хоч куди більше. Українські жінки так немовби не зрозуміли ваги організації, немовби прилишилися позаду жіноцтва других народів в сі часи масової організації.

Так воно дальше бути не може. Українська іміґраційна організація мусить храмати так довго, поки українська жінка не возьметься до організації так само, як се зробили її сестри з других народів. В піднесенню організації українських женщин мають інтерес і мущини. І вони теж мусять всякими способами пособляти організації жінок.

Але, як в усіх других справах, так і в усіх: основою не чужа поміч, а власна охота. І українські жінки ніхто не зорганізує як слід, поки вона сама до сього не візьметься. Хоча й зорганізовані мущини можуть та певно схочуть богато помогти, та все таки головну часть організаційної праці женщини мусять понести самі на власних плечах.

ГОЛОВНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРОМИСЛ.

Американський тижневик „The Golden Age" посвячує довшу статтю польській внутрішній та заграничній політиці.

„На думку сього часопису, „початки історії нової Польщі показують, що головним промислом краю, якому мають підпорядкуватися всі другі, є війна. Хоча кождий міг сподіватися, що пересільовці всі ті тяжкі досвіди, за згноблена війною частина світа буде лишень рада вернутися до мира, на ділі сталося навпаки на відворот.

„Коли підписано завішення оружа, Польща не мала армії. Рік опісля вона мала 300,000 мужа під оружем, а ще рік опісля вона мала вже 700,000 узброєних жовнірів. По Росії та Франції найбільшу армію має вона. Та не всі жовніри призначені до війни. Краків набрав слави як осідок полку кавалерії, зложеного з молодих шляхтичів, котрі вимовили собі, що їх не пішлють на фронт. В декотрих містах є більше офіцирів як жовнірів, бо у війні бються передусім хлопські сини. Ранених офіцирів можна бачити дуже рідко.

„Як всі другі краї, що мають великі армії, так і польські мілітаристи найшли собі досить до роботи. І Польща шукала собі зачіпок на півночи, на полудни, на сході й на заході...

„Війна однак не підносить народа душевно, хоч як се стараються доказати всі проповідники воєн. Вона озвірює людий. І ось одна Американка, яка вернулася до Америки зараз по одній з польських воєн, оповідала, якто на кілька миль від Варшави польські жовніри задержали, напали та обрабували до тла польський зелізничий поїзд".

„Жінщина теж не легке життя. Один з очевидців одного походу доносить про кілька поїздів ранених жовнірів, вертаючих з фронту. Вони їхали в тягарових возах, хорі, вбиті й ранені, лежали разом на долівках, без опіки, серед страшного смороду спорожнючки без догляду. Що в тім може бути ушляхетнюючого?"

Такі враження виносять Американці з свого краю, що через сто літ мріявши про волю, обернувся в поневолителя своїх суслідів. Чи може бути краща ілюстрація на відвічну правду: Хто мечем воює, той від меча гине?

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

КЛЯСОВИЙ ПОДІЛ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ.

Написав Р. Абрамович.

Проба російських комуністів устроїти в Росії безклясову комуністичну суспільність, таку суспільність, в котрій би не було ані визискувачів ані визискуваних — випала дуже мізерно. Самі комуністи признали се при ріжних нагодах і так виразно, що про се нема що більше спорити.

Се однак означає, що совітська Росія є й тепер державою клясовою. Одначе кляси не є ті, що були перше, так як по части вони замінились, по части повстали нові кляси суспільні.

Одна кляса, яка в старій Росії була найсильнійшою і найбільше могучою зникла цілком. Се се кляса февдальної верхної посідности, дворянства, російської аристократії. З нею разом зник і пропав „найбільший російський земельний власник" як він себе любив називати, а рівночасно голова февдальної системи — то є російський цар.

У тім факті лежить головне значіння російської революції, яко революції 130 міліонів російських мужиків проти кількох десяток тисячів земельних великих власників.

Крім того ще одна кляса утратила цілком всяке значіння а то велика буржуазія, кляса фабрикантів, банкирів та великих купців. Смерть тої кляси є одним лице переходовою. Се не є дійсно смерть, бо тут треба числитися з воскресеннєм тої позірно мертвої кляси.

Февдалізм і февдальна аристократія се сили минувшини, котрих тільки традиція, історичне передання яко снадщину минувших часів удержували при житю. Февдалізм не може по спарцельованню великої посідности на ново повстати. Однак капітал може кождого часу відновитися, може на ново бути накопичений. І в сім ріжнитися кляса капіталістів від кляси великих земельних власників. Одначе під теперішню пору не може ще бути бесіди про клясу капіталістів в Росії в модернім розумінню.

Цілком инакше стоїть справа з середною і малою буржуазією.

I.

Російська нова буржуазія.

На протязі перших трох років свого панования старалися большевики знищити і всякий слід великої а хочби і дрібної буржуазії. Підчас тих трох років навіть імена як купець, фабрикант, котрі суть лише національно-економічними понятями замінено кримінальними назвами як пасказ, лихвар і в той спосіб їх діяльність яко злочинну перенесено в область карного права. Одначе в дійсности мале і середне міщанство (буржуазія) в Росії не перестали істнувати навіть і на найкоротший час. Було се так тому, що воно було під зглядом господарським конечне і без него не буби можливий безперервний перебіг господарського життя, хоч воно і як було не значуче. Чим більше переслідувано той міщанський середний стан, тим сильніше і інтензивніше він рік.

Щоб його правдиве значіння пізнати, треба собі представити господарську будову Росії в роках 1918—1920.

З одної сторони стомілонова армія дрібного мужицтва, що було призвичаєне свої господарські зносини з містом і промислом піддержувати на приватно-господарській дорозі, то є через посередництво міських посередних купців.

На другій стороні нерозвинений і зле зорганізований державний промисл, не здібний випродукувати тільки готових фабрикатів, щоби покрити дотичне запотребоване мужиків та ще до того не всякі дістати конечних для продукції сирівців без помочі посередних торговців.

Правительство мало обовязок заосмотрити міську людність в хліб і прочі средства поживи. Однак правительство достарчало не більше як 20—30% потрібних харчів і решту 70—80% мусіли достарчувати „в незаконній дорозі" т. зв. „мішочники". Так отже лише „шибество", то є злочин, міг ратувати міську людність від голодової смерти.

Удержавлені заводи, фабрики, зелізниці, военний промисл, все те терпіло надзвичайний брак опалу, сирівців і т. п. з той браку міг бути усунений тільки при помочи незаконних посередників, агентів та ліферантів, котрі після большевицьких законів повинні би бути карно переслідувані, уявнені, а навіть і смертю покарані. Положення комуністичного правительства з „двома душами в одній груди" було і справді не легке.

Іменно урядово з уваги на закон треба було всіх тих підприємців переслідувати і карати, а „чека" і справді на протязі тих трох літ вислала тисячі спекулянтів на другий світ. Однак неурядово були вони конечно потрібні і їх прямо заспипувано ріжними припорученнями.

Як закінчилася боротьба з двох тих комуністичних душ — се загально відомо. Властивий пан Росії, дрібний мужик, котрого пасивна поміч дала доперва большевикам можливість знищити февдалізм і силу дідичів, той мужик через свій пасивний опір (а також завдяки господарській запофаности Росії) довів до того, що з величавих плянів комуністів нічого не вийшло, а він не лиш що обезпечив своє господарське істнування, але рівночасно і зміцнив опір свого клясового товариша і союзника, дрібного міщанина в городі.

Та обставина, що господарське істнование дрібного і середного міщанства яко кляси укріпилось — не доказує ще, щоби недоторканість господарського, а також тілесного (фізичного) істнования членів тої кляси яко осіб рівнож обезпечена зістала.

Коли іменно придивитись з чого властиво теперішна російська буржуазія складається, то побачимо, що лише менша її половина складається з бувших торговців і промисловців. Більша частина її се свіжо упечене міщанство, се та верства, котру в Росії називають „совбурами" (тільки, що совітські буржуазіи) або „неповями" (неп-нова економічна політика).

Хтож то є ті приналежні до „нової" буржуазії? Є се передовсім мужики, котрі не глядячи на всі небезпеки їздили на дахах та платформах зелізничих вагонів і в той спосіб довозили війському населенню хліб, картофлі, масло, мясо і т. и., а за се привозили в село сіль, мило, коси та убрання.

Дальше є се робітники, що полишали фабрики, а з собою позабирали знаряддя та матеріяли і в той спосіб стали самостійними, дрібними продуцентами. Належать тут дальше: службовці і торговельні помічники, котрі скористали з нагоди, що фірми, при котрих вони працювали зістали удержавлені або зареквировані, а вони з великих скількостях присвоїли собі товари, лежачі на складі. Дальше належать тут кондуктори і другі службовці при поїздах, для котрих пачкарство стало правильним, побічним занибриди

ДІСТАТИ БОРДЕНА РІД А МОЛОКО

РІЛЬНИЧА ШКОЛА НА ВОЛИНІ

Кажуть, що польська конституція забезпечує права всім горожанам держави, отже й нам. Нам проходиться часто задуватися на кривди, які нам діються. А тоді ідстанемо від ліводів, що ми не коримося польському праву. Цим самим признаємо, що ми дійсно безправні і для оправдання поведінки з нами підшукуємо тільки відповідної вимівки. Ріжні бувають в нас випадки, що яскраво характеризують і владу і наше право властиво безправя. Але оце подаємо низче два випадки, на які мабуть і мурин почервонівби, коли при так запенюваве нас раніще о своїй високій культурі, о великій до нас прихильности й бажанню нам допомогти, а головно впевняби, що у його все після права — закону.

Прочитаймо надіслані нам описи:

1). „В селі Копитові, Горохівського повіту, жив помішик Федорів, котрий за царських часів був губернатором Волини. Федорів був москаль, але проживши на Волині свій вік, полюбив українців, а особливо мешканців села Копитова, і вміраючи записав мешканцям сією на ремонт будинку, лежать би доси в старостві. Хтілось би знати — чи підлягають парцеляції землі призначені для школи? Чи на законній підставі осадники займають будинок призначений під школу? Невжеж місці свиням капітана-осадника стояти там, де повинні учитись наші діти? Їм там не місце, але на великий жаль вони там стоять і мабуть ще довго стоятимуть, бо місцева владаь не дуже любит піклуватись справами шкіл, як ті школи мають бути українськими. Нам українцям слід би звернути особливу увагу на вищу рільничу школу в Копитові, бо це є одинока рільнича школа на всі українські землі б. рос. держави, що тепер прилучені до Польщі. Г. ф.

2). „Від року 1899 в селі Малині, Дубенського повіту, функціонувала приватна сільсько-господарська і рімісничa школа, відкрита на кошти селян восьми волостей, а саме: Малинської, Млинівської, Олицької, Бударжської, Мізочевської, Судовецької, Варковецької й Дубенської. За зібраний капітал селяни зазначених волостей була куплена земля в кількости 39½ десятин на цілі утримання школи й господарства. Купча зроблена на ім'я селян згаданих 8 волостей. Наука в школі провадилась від часу відкриття аж до 1921 року за винятком 1915 і 1916, в котрих перешкодою була війна. Від 1921 року навчання в школі не провадилось, бо не було концесії на продовжування науки від Міністерства Рільництва. Курс школи був 3 х річний. До школи приймалися діти 8 волостей і ті користувались увесь час безплатно навчанням і харчами, а найбідніші — і одягом від школи. Опікунами школи від волостей були: мировий посередник Лазаревич і старшина Дуб. волости Остапенко. Керовиком школи до року 1919 був чех Томаш, а коли польська влада обняла нашу місцевість, Томаш зрікся керовництва і передав його свому заступникові від 1913 р. Юліяну Павліковському. Згідно з законом з дня 9 липня 1920 р. о „людових школах рольничих" арт. 15 уповажений від 8 волостей Остапенко Афанасій Ю. Павліковському папір на право завідування приватним шкільним маєтком. В 1920 році Ю. Павліковський одержав позволення провадження науки від польської влади. В році 1921 уповноважений Остапенко склав подання до Міністерства Рільництва о видачу концесії на право провадження науки і затвердження керовника школи Павлівського на посаду. Відповіді і досі нема.

10 Травня 1922 року шкільний маєток, згідно наказу Воєвідства, був забраний в аренду разом зі шкільними засівами озимини, ярини і садом та будинками. Заарендовали зазайство урядовці з Воєвідства Пацієвскі і Кротовіч. Доглядати хозяйство посадили свого батька Зигмунта Пацієвского. Шкільний реманент; 7 фурманок, коні і худобу спровадили до господарчої школи в Тростенцю Луцького повіту, а решітки, зерна, картоплі, сіна, соломи — ділювано Дубенським Староством. Малинська волосна рада побачивши, що маєток 39½ десятин попав в неполаднані руки, зажадала покликати представників заінтересованих воловсій. На зібранню преставники волостей вибрали уповноважених. Щуровського Вицентого з Дубенської й Камінського Онуфрія з Малинської волости, щоб боронили добро селян 8 волостей.

Зазначені представники зложили 5.VI 21 р. до Волинського воєводи о тім, що маєток відданий в державу неправно, бо то є власність селян 8 волостей, що земля не лежала під облогом, що цей маєток не можна лічити опущеним, коли 13 десятин було обсіяно власними силами школи, а рішта віддана на половину. То на це „Ужонд Воєводзкі" відповів, що Міністерство Рільництва предписало в письмі за № 2530 видержавити маєток, а ремаент передати до школи госп. в Тростенці, бо будинки хиляться і марнується садок, і що держава має тривати до часу урухомлення школи. Арендатор Пацієвскі за плату 600,000 м. п. держить і вже користатиме другий рік з маєтку, а „саможонд" на зібранню представників волостей запропонував скласти з воловсей по 2,000,000 марок. В числі 39½ десятин шкільної землі лічиться 7 десятин ліса, котрим самопрвно користується Пацієвскі, що зрубав кілька деревин. Чи то ліс також можна арендувати?

Малинець.

Деж є оборонці права, закону? Де є ті що репетують про непорушність приватної власности?

Закон „о людових школах рольничих" з дня 9. липня 1920 р. каже в уступі III. „о приватних людових школах рольничих". Арт. 14. Окремі господарства Річипосполитої Польської, товариства й спілки мають право закликати приватні рільничі школи. Такі школи можуть користати з державної допомоги на загальних основах. Арт. 15. Дозвіл на основання й провадження приватної народньої рільничої школи видає Міністер Рільництва й Державних Дібр. Керовника й керовничку школи покликує властитель, затверджує Міністер Рільництва й Державних Дібр. Арт. 17. Керовник (керовничка) є відповідальний (на) за виховано-науковий бік школи; відповідальність за бік фінансовий і за гігієнично-санітарне уряження несе властитель." І нічого нігде не сказано, що хтось має право забрати властність школи, Міністерство може тільки дозволити або не дозволити школу відчинити і їй допомогти або ні.

А ось документ в перекладі з польської мови: Староство Дубно, Ч. 1508|V. Дубно дня 5|VII. 1922. До волости Малин. В наслідок посьма Воєвідства Уряду з дня 28|V. р. Ч. 4423| Роль поручаю повідомити за поквітованням представників восьми волостей Вінц. Щуровського й Он. Камаиовського, що у відповідь на їх подання з 5|VI і 21|VI. ц. р. Воєвідський Уряд вияснює, слідуюче: 1). Зворот забраного реманенту з Малина до Рільничої Школи в Тростенцю зроблено на основі розпорядження Мін. Рільн. Д. Д. з дня 9|1. ц. р. Ч. 2530. Роль і його повернеться, коли урухомиться школа в Малині. 2). Ферму при школі в Малині видержавлено також на основі того посьма для запевнення опіки над будинками, садом і т. д., котрої досі ферма не мала і все хилилось до упадку. Держава тріватиме до часу, коли будуть відповідні урядові засоби на урухомлення школи о скільки візьме на себе провадження школи „саможондова" інституція. 3). Акти справи повищої школи вислано на вирішення Міністерства Рільництва й Державних Дібр ще 3 квітня ц. р. Ч. 5433|Р. За старостросту (підпис)".

На якій же це основі? Навіщо накидатися зі своєю опікою, допомогою, коли о це ніхто не просить? Це є приватна власність і кому до неї яке діло? А чого то учителя Павлівського з „три счота" як кажуть москалі, за границю викинули? Здається всякі коментарі зайві.

За Селянською Правдою.

ОДНАКОВА ЦІНА КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ ТАК З НОВОГО ЙОРКУ ЯК І З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

Тікет колійовий з Філядельфії до Ню Йорку платить компанія.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ПАШПОРТИ КАРТИ КОРАБЕЛЬНИ ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИНИЦІ! Заки рішаєтесь до кого, котрі іменуються Українцями тільки златого, що мабуть родились на Україні, або до таких, що заборгано обіцюють, удайтесь устно або письмово до знаної Вам від 40 ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власнім будинку і полагоджує ваші згадані справи найтаньше, найскорше і під повною гарантією.

T. J. HRYCEY & CO.,
329 S. 4th ST., PHILADELPHIA, PA.

ФАРМИ!

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

ФАРМА 53 АКРІВ, 30 акрів орного поля, решта засовисно і будівляний ліс, сад, річка коло дому, дім новий на 8 кімнат і чотири другі забудовання, школа при фарм, 2 корови, 1 гарний кінь, 200 курий, 5 безрог, близько міста. Ціна $2400, готівкою $1200.

P. OWDY,
194 Avenue A, близько 12 улиці, в New York City.

ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗІ, недалеко Ню Йорку, 65 акрів, 50 акрів орного поля, решта засовисно і ліс, 2 дім і пять других будинків, гарний молодий сад, річка, 8 корови, 2 коні, 2 безрог, 100 курий, всі потрібні машини і інвентарій. Ціна $3600, готівкою $1600.

S. POKUTNY,
429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА 61 АКРОВА, з чого 15 акрів грубого ліса, земля чорна, рівна і без каміння, будинки добрі, дім на 9 кімнат з водою і пивницею, 6 коров, 2 коні, 300 курий, машинерія, 5 акрів картофлів, 4 акри кукурузи, 7 вівса, 3 жита, 25 тонів сіна і великий город. 3 миль від міста і коді, при стейтовій дорозі. Спродаю через виїзд до краю; впрост від властителя. Ціна $3.300 готівкою $1500, як за готівку то за $3.000. P. KIMKO, P. O. Box 592, Broadalbin, N. Y. 92-95

ЗАМІНЮ 50 АКРОВУ ФАРМУ в Мішіген за автомобіль або добру лоту. Нема довгу. Також добра фарма в Лонг Айленд, добрий дім, барна, все за $3000, готівкою $700. Продасть: Senitatwych, 236 E. 2nd Street, New York City. 93-95

НОВИЙ ДІМ на 6 кімнат, гараж на 3 автомобілі і курник, 3 акри землі, в Лонг Айленд, 36 миль від Ню Йорку, одна година їзди з Ню Йорку. Ціна $5.200, готівки $2.000. Що близші інформації готовність особисто, листовно або телефонічно до властителя на адресу: J. WILKS, 2537 Grand Concourse, New York City, Bronx. Tel. Kelloig 5509. 89,91,3,5,7

ВЕЛИКА НАГОДА

За 1800 доларів купите 100 акрову фарму з всіма будинками і засівом, 50 акрів орної землі а 50 старого ліса. По інформації пишіть:

ФАРМЕР,
245 Court St., Newark, N. J.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ!

Подаю до відома всі Українцям, що маю на продаж доми від $3000 до $40.000, лоти від $100 до $1000 до $8000. Рівнож повідомляю бизнесменів, що маю до продажи салони з великими салями, відповідними на балі, представлення і другі забави, як також і бучерні, гросерні і кенди штори. Лоти в ріжних місцевостях по ріжних цінах. Прошу писати на адресу:

JULIAN DEMKIW,
REAL ESTATE BROKER
86 Morris Street, Newark, N. J.

НА ПРОДАЖ ФАРМА 250 акрів, половина засіяна, сад 300 дерев, 25 акрів ліса, дім на 10 кімнат, 6 інших забудовань, машинерія: 16 коров, 2 коні, стадо курий, 2 і пів милі до міста. Ціна $8800, готівка $2200. 95-

фарма 64 акрів, 10 засовисна, решта засіяна, сад, дім на 8 кімнат і 4 другі, 2 корови, 500 курий, кінь. Ціна $3500, готівкою $1800.

A. MIKRUTT,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street, New York City.

ПО ПРИЧИНІ ВІДЪЇЗДУ до старого краю, на продаж деревляний дім на 4 кімнати, пивниця і 2 акри землі в Bound Brook, N. J., близько великих фабрик, де все можна дістати роботу, від стріткари 5 мінут. Ціна $4200, готівкою $600 а решта по $20 місячно як рент. Голоситься особисто або листовно до властителя: Joseph Kyrchanoff, 140 Essex St., Jersey City, N. J. 95-00

НА УКРАЇНУ

WHITE STAR LINE
Ню Йорк, Чербург, Саутгемптон
Homeric.....Aug. 25; Sept. 15; Oct. 6
Majestic.....Sep. 1; Sep. 22; Oct. 13
(найбільший корабель в світі)
Olympic.... Sept. 8; Sept. 29; Oct. 20
Скорі получення до балтійських портів

AMERICAN LINE
До Плимут, Шербург і Гамбурґ
Minnekahda.....Aug. 23; Sept. 27
Kronland Aug. 30; Manchuria Sept. 6
Cambria Sept. 13; Mongolia Sept. 20
Получення на другій стороні до Балтійських портів.

RED STAR LINE
Ню Йорк, Плимут, Шербург, Антверпен
Belgenland.....Sept. 15; Oct. 3
Zeeland.....Aug. 25; Sept. 22
До Данцига через Антверпен
Gothland (3rd cl.) . Sept. 26; Nov. 13
Добрий харч. Осібні кабіни. Умірковані ціни для Ваших приятелів і родичів до Америки. По інформації вдайтесь до місц. агентів або до:
PASSENGER DEPARTMENT
No. 1 Broadway, New York

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН З ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЮКАЯ.
(Переклад з мадярського)
ПЕРШИЙ ТОМ.
ДРУГИЙ ТОМ.

(41)

Так будують в краю, що не значить „на селі". Про село тут не можна говорити, бо вулиць і шляхів тут нема, кожда селитьба стоїть окремо в своїм саду, як у нас вілі в околицях призначених для літнього побуту.

Але будівлі головного міста кольосальні. Головним будівничим матеріялом там є також шкло; бо електричні машинні фабрик і обсерваторій мусять бути ізольовані від впливу зовнішної електричности, і стіни криті вуляризованою глазурою.

В середині головного міста стоїть величезна кругла будівля з двістома вежами; це дзвірець електричної комунікації, вежі то порти для приходячих і відходячих повітряних кораблів, які часом зєднавшись сотками відходять в далеку дорогу, як рій великанських диких гусей, розрізуючи повітря ритмічними рухами гнучких вітрильних крил; повітря не так зрадливе як море. Країна північного бігуна не має бурь, там не віє ані монзус, ані пассат, ані торнадо, сонячна спека не спричиняє там градової бурі, а надмір електричности в повітрю не викликає гурагану; морози льодової півночи не спричинюють тут немери та бурану, а спека африканської пустелі не шле самума; в повітрю панує лад і людська наука регулює вітер. На инших місцях піднимаються до неба кольосальні вежі, це обсерваторії. На великих площах знаходяться величезні шклянні дахи, які спираються на тисячах вилитих з базальту кольон. Це базари, магазини, всякі дивні будівлі, твори енкаустичної (випалового) мистецтва в титанічних розмірах. Шкляні бані цілого величезного міста чарівно блищать у „веселкових проміняхъ вічного північного сяєва.

А з якої матерії зроблені убрання мешканців північного бігуна? Вона пристосована також до клімату. Там всі люде ходять в шовку. Кожди дерево має свій гатунок гусениць, які прядуть шовк ріжних сортів, тонкий товстий, ріжних кольорів; і цей шовк заспокоює від подражнень електромагнетизму. Він легкий і його так багато, що він заступає все, що у нас виробляють з конопель, льону, вовни і бавовни, навіть папір.

Отже там пишуть і друкують також? Пишуть і друкують. Але вони давно вже полишили давати десятьом складати літера за літерою те, що одна людина пише; вони вміють друкувати просто з написаного листа.

Отже вони мають також письменників, які пишуть пєси і акторів, які їх виконують? Це вони мають також, але актори є самі письменники; вони піднеслись над нашими звичаями, при яких одна людина пише пєсу, а десять инших її студіюють і виставлять при допомозі суфльора. Там директор говорить акторам зміст пєси, дає кождому його ролю і творення драми повстає перед очима глядачів, не з уст суфльора, а з надхнення творчих акторів. Вивчених промов там не виголошують навіть в парляменті.

Є там може також співаки? Та ще і які! х голос має скалю в три з половиною октави, він металічний і звучний. Вони ніколи не бувають захрипли. Їх пісні повні чутя. Їх слух непомильний; і співак є тут також разом з і композитором, якому диктує мельодію пристрасть, а не ноти. Їх шкляні інструменти надають музиці неземний дар.

А якже далеко мусять вони бути попереду нас в світознавстві (астрономії)! Коли наші гути з нашим безсилим вугляним вогнем не можуть зробити навіть такого рефрактора, який наблизивби віддалений лише о пятьдесять тисяч миль місяць до нашого зору в такій мірі, щоб ми могли відрізняти на нім річи завбільшки в людину — вони при допомозі електричного вогня здібного до безконечного збільшення виготували такі величезні побільшуючі зеркала що Сіріус виглядає в них таким великим як сонце о південь, зоряні плями розгортаються в нову світову систему і найблиці плянети, присуваються так близько, що вони замість неба бачать над собою цілу нову опуклість землі. І вони, що бачуть в цих величезних побільшуючих зеркалах сусідні плянети населені такими людськими фігурами як ми, покриті такими луками як наші, вони, що бачуть життя почате нами тут продовженим на сусідних плянетах відповідно до заслуг і стопня довершення — хиба вони потрібують священників? Потрібують вони церкву, віру, отковреня? Вони не „вірять", що є Бон, безсмертна душа, той світ та вічне життя; вони „знають", що це все істнує.

Чи треба там „проповідувати" чесноти, пильність, вірність, добрість?

Ні. на північнім бігуні нема жданих священників.

Сама земля улекшує їм заслужити небеса.

Впливи магнетизма сягають так далеко, що він напоївше дивною силою не лише небо і землю, а і все, що жиє між ними. Людське серце також наповнено ним.

Зогріта північним сяєвом людина вірна і додержує своє слово, її веселість не затемнена жадною опанялістю, її пристрасть має лише полумя без сажі і попілу; вона горда своєю честию, знаходить насолоду в праці, тішиться добродійством инших, сумує з сумуючими, відчуває свою людську гідність, шанує того, хто вищий її духом, вона має нахил до хвильовання, є нервово і тому говірка; вона не гнівається довго, жартовлива, богата духовом, дотепна, не старається відновити помстою свою заплямлену честь. На північнім бігуні нема двобою.

Нарешті на північнім бігуні справді кохають. Коли два серця зійдуться, то вони вже ніколи не розлучаються, хиба через смерть. Хто з двох кохаючих умре раніше, той не відлітає на иншу звізду, щоб бути народженим знов без другого; він кружляє навкруги нього, живе в його серци і чекає поки він умре, щоб відлетіти разом з ним в спільну вітчину. Це кохання людей північного бігуна.

Там нема ані зради, ані конституції зради — моди. Ніхто не хоче бути гарним для когось иншого, окрім предмета свого кохання.

Тому люде на північнім бігуні живуть довго, бо вони довго щасливі. Хороби, епідемії не спустошують їх. Там земля не може бути хорою, як у нас в часі холери, ані повітря заразливим, як у нас коли трасує тиф; там нема жадних переступжень, бо нема раптових змін погоди; люде вмирають, коли вони вже дуже старі. Цю вигоду мають також лісові птахи і звірята, вони ніколи не бувають хорі і живуть, доки не кінчиться їх час. Реєстр хороб збільшили і дісталу в спадщину люде нашого світу з власної вини.

Отже там не має також жадного лікаря.

Старість там також не така, як у нас; пристрасть, злидні, болі, роспустні насолоди там не відомі, і тому обличчя там не вкривають зморщками і волося не сивіють так, як у нас. Життя вигасає як лямпа, коли в ній забракне олію.

Але коли люде живуть так довго, коли ані пошести, ані війни не зменшують їх числа, чи не стає їх забагато на цій обмеженій території?

На це треба передовсім зауважити, що шляхетний рід не буває плідним та, що ця частина світу стало збільшується.

По мірі того, як поверхня землі вистигає, зростає випромінення магнетизму і завдяки цьому топиться все більше льодовий пас оточуючий північний бігун.

(Дальше буде).

Єсли коли небудь

Потрібуєте афідевіти для родини.
Хочете купити шифкарту.
Маєте до вирішення нотарізльні справи або хочете продати маєток в краю.
Хочете зложити гроші на процент.
Все з довірєм удавайтеся до
BOSAK STATE BANK, SCRANTON, PA.

Український Лікар Є. КАУФМАН
хронічні внутрені слабости
111 EAST 7th ST., NE YORK
Приймає від 1. до 3.30 веч.
Новий офіс в Astoria, Л. А.
488 4th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2572

Tel. Stuyvesant 2097
ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ
перенс свій офіс на
218 SECOND AVE., NEW YORK
між 13. а 14 улицею
Приймає від дня від 9—12; 6—8.
В неділю від 9—1.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає медичною безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 12th STREET
близько 3-ої Евиї
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, мужчинне первну ратмацизм, острі нервові і хронічні недугти. Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

PAIN-EXPELLER
ПОМОЖЕ ВАМ
Коли возьмеся до помочи Pain-Expeller, БІЙ ся собаченя і він зникне. Скоро покажуться перші познаки ревматичного ломання, торгання нерви, невралгія, торгуючий скручуючі суставові болі, будете вільні від всего того правдивого фамілійного лімменту і натирайте ноги. Правдивий Pain-Expeller має нашу АНКОР торговельну марку. Всі аптеки, що лишили знаючий, 30 і 70 ц. в аптиках або від
F. AD. RICHTER & CO.,
104-114 So. 4th St., Brooklyn, N.Y.

ДОПИСІ

БРИДЖПОРТ, ПА.

Від польського патріотизму сказалася собака.

Оден з наших людий дістав письмо від свого брата, у якім він пише оттакс:

Поляки стараються всіми способами учинити на, українських гайдамаків, польськими патріотами. Оттак у нашім місті, Скалаті, заповіли вони, щоби всі мешканці приготовились обхідити велично і славно „тшецего мая".

Яка там бісова мати у тім їх „тшецім маю", про те знають тільки вони тай їх ріжкатий патрон, у якого честь свої тріжки на шапках носять.

Розказалиж вони, щоби кождий мешканець у Скалаті мав вивішений польський прапор і зсвітив дві свічки у вікні. Польська бітарня вибивала шибки кождому, що не приспотсувався до їх розпорядку. Це, бачите, в той спосіб заправляється зміцкої молодіж до „вамчосці".

З шумом і гуком, з бандою, з витем верескливого польського патріотизму і з бренькотом розбиваних шкіл, пересувався польський „мотлох" через вулиці Скалату, проводжений „вильним благословенням" міщан-Українців та таким гавканнем собак, що аж в ухах лящіло.

І собакам було забогато тої польської „шопки". Була тут, в одного Українця, добра, спокійна собачка. І що скажете?! Коли почула польську, „умизкальність", патріотичний рев, то не видержала і сказилася.

Біля Скалату, на кривецкій долині, є незвісна Польонина зложена з 18 газдиств. Знав мабуть про це пес, знав, на шукати пімсти за свої розгрені нерви, бо просто побіг до тої „кресової твердзи" і покусав мазурську корову.

Сказилася корова, гуне краковяка і мазура, перепліта польскою і польонесом, а ревтак, як тисячна товпа польських патріотів на врочистім обході.

Чимало набідилися кольністи, заки зловили бішену корову і зарізали.

Зробили відтак великий пазник в честь „дуду над Віслого" і зїли корову від голови до хвоста.

У пару днів потім показали Мазурі. Як почнуть гавкати і гризтися між собою, гадавбись, що ти у польськім сеймі у Варшаві.

Дійшло до відома поліції про нещасний випадок. На ратунок було запізно, тож вистріляли цілу кольонію, щоб положити кінець їх мукам.

—o—

Чи то акуратна правда, не присягну, але так пише брат до брата у листі з карю. Відомо, що як він... не тее, ну то і я... за ним.

І пише той брат іще: — Кобі так сказилося хоч парусот собак, а всі зробили оттаку порядну борботу, як тота її Скалаті, коро очостиливися наш край.

А до того додам: — Не треба у всім здататися на ласку Божу, а треба вийти й самому собі помоги.

В. П.

УВАГА ДІТРОЙТ, МИШ.

Отсим повідомляється, що збори Українсько-Американського Горожанського Клюбу відбудуться в неділю, дня 26. серпня, о годині 12:30 полудни, в парохіяльній гали на Кліперт і Едвард ул. Отже запрошується всіх Українців котрі суть горожанами Злуч. Держав, з замешкують в Дітройт ці тішаться умови з властителями. Також будеться приймати в члени тих, котрі мають перші папери. 95-96

ЗА КОМІТЕТ:
Іван Бритук, пр., Іван Фоднсь, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ ЯК НАЙКОРШЕ

Тут маєте як раз то, що Вам потрібно на будучність. Не вахлавайте, а дня не ждіть.

НАЙСТАРША УКРАЇНСЬКА КОМПАНІЯ РЕАЛЬНОСТИЯ В ДНЕРЗИ СІТИ

має від сего пору слідуючі доми на продаж на дуже легкі сплати.

Оден фамілійний дім з муровано-вишивкою, з другий поверхами без шопа на гаразж або на коня і віз. Можна там тримати много курий. Сі трперти єть на горі міста, межи Українцями. Ціна за все тілько $4,900, готівки треба $2000. Продаж скора і можна сейчас обняти в посідание.

Два фамілійний дім на Клиф стріт, при Булевари, гора міста. Ціна $6,500, мортгеч є $2,500, готівки після умови.

На Лейк стріт, корнерований два фамілійний дім, коло Булевару, великий гараж на гаразж або на штор. Ціна $7000, готівки треба $3000.

На Тунсіл Евню, два фамілійний дім, крім сего 13 льотів, стайня на корову, курі і гараж, можна тримати курі, гуси, качки та інше. Ціна $6,500, готівка після умови.

Н. Д. Ст. Павас Евню, чотири фамілії і дві осібних льоти. Ціна $15,000, готівка після умови з властителем.

Гора міста, корнерований дім, сальон і одна фамілія, паяц на гаразж. Ціна $8,500, готівка після умови з властителем.

Два блоки від Сумн Туб Стейшен, шість фамілійний дім. Ціна $25,000, готівка після умови.

На Грена стріт, два фамілійний дім, горячо вода, електрика і газ. Ціна $4,500, готівка треба $2000.

Лейк стріт, гора міста. Маємо два доми по дві фамілії гора при Булевари, оден $8000, а другий $8,800. Готівка після умови з властителями.

Стеф стріт гора міста, три фамілійний дім, а крім сего осібна льота на будову, другий дому або на гаразж. Ціна $7,500. Так само на тій самій улиці, тілько інший другий дім на три фамілії. Ціна $6,500, готівка після умови з властителями.

На Новарк Евню, 6 фамілійний дім. Ціна $17,000, готівка $5000.

Лібертн Евню, при Новарк Евню, два фамілійний дім по 2 поверх, горяче огрівание і горяча вода, в дуже гарній околиці. Ціна $9,500, готівка після умови. 95-97

На Грена стріт, два фамілійний дім. Ціна $6,300, готівки треба $3000.

Дарн Евню, гора міста, на оден фамілію, муровний дім. Ціна $3,500, готівка після умови.

Бекс стріт, 9 фамілій і штор. Ціна $13,000, готівка $5000.

Мелвін стріт, на котрім фамілій, муровний, по 5 румів. Ціна $11,500, готівки $5000.

Крім сего маємо багато більше домів і бізнесів на продаж, котрих ми не оголошуємо всіх. Інтересовані зволять згодитись устно або листовно з ми і радо кождому удлимо інформаций устно або листовно.

Порушуємось продажі, памяти, знана Вам Українська Фірма

S. MILAKOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЛЯКИ ПРО СВОГО ЛЬОКАЯ

„Пшеглядо Вілєньскі" з дня 13. мая с. р. помішує статтю, яку подаємо в дослівним перекладі.

„Хочемо освітлити особу хліборобского посла українського клюбу кс. Ількова. В теперішну пору він відограє деяку ролю в парляментарному житю Польщі, з огляду на те, що широкі кола польського громадянства „народового уважають Ількова за зразок Русина, з яким Польща може переговорювати Отже, як виглядає цей польський любимець.

„Ільків є рідким сьогодні примірником священики „з домовим образуванням" теольогічним. Підчас облоги Львова він перебував десь на провінції і зумів собі використати ситуацію, щоби в якийсь спосіб добути висвячення на уніяцького священика. Ільків має деяке теольогічне знання, але в духовній семінарії ніколи не був і тому ніколи не міг би бути висвяченим.

(В інтересі правди треба додати, що Ільків був у семінарії денкий час але його прогнано за ріжні провинні).

Далі цей самий орган пише: „Ільківумів зєднати собі ласку у станиславівського епископа Хомишина, обіцявши йому висвятитися в целібаті, що особливо подобається станиславівському владиці. Компетентні особи оповідають, що Ільків бажаючи дістатися до семінарії, не оминав жадних уокорень супроти молодого префекта, щоби тільки допняти цілн. Ексцентричність і гістерія були характеричними цього вимкового кандидата і тому заряд духовної семінарії не міг приняти його між свої учеників

„Бачучи безвигляднасть своїх старань, умів цею проворний мандатат зєднати собі ласку відомого москвофіля офіціяла Білецького, в чім допоміг йому грабя Розвадовскі. Тим способом Ільків заокруглив свої студії.

„Висвятившись, Ільків працював на провінції і коли церковна влада хотіла перенести його з одного місця на друге, Ільків відмовив послуху, за що був суспендований. Ільків відправляв дальше богослуження під крилами польської влади, з якого навязав взаємини досить вчасно.

„Тепер в йиги справі відбувається церковний суд, але польський любимець відмовляє всяких зізнань. Ось це є Ільків. Не треба додавати, що польська націоналістична преса, яка не радо бачить в собі послів національних меншостей а особливо священиків, які є послами за дозволом стоєї влади, мовчить про о. Ількова, який дістався до сойму шляхом потоптання основних прав церкви.

„Дві мірки".

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ! УВАГА!
Товариство Мир, від. 324 У. Н. Союза
устроює —
ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
НА LOUIS FARM
В НЕДІЛЮ, 26. СЕРПНЯ 1923
Початок о годині 12-ій в полудне.
Дорогі Братія і Сестри! На знаний Вам фарм у холоді маєте нагоду по підприємний фабричний душний праці відпочинути і до скочу забавитися і відпочати та вдихнути свіжого воздуху. Оркестра первородна. Сподіємось бачити всіх Українців на пікніку, з котрого кождий буде вдоволений, за що ручить — КОМІТЕТ. 95-97
Як їхати? На 5-ій вулиці брати карт ч. 65 і 50; на 7-ій вул. ч. 19. На 8-ій ч. 47; на 11-ій ч. 23; на 16-ій ч. 2 на 20-ій ч. 23.
Увага: На кождій карі береться трансфер і ідеться до Erie Ave. і там висідається і береться кару число 49 і їхати до City Line, а там вам покажуть де маєте ги.

Нова книжка.
ЖИДИ І НАРОДНЄ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ
Написав Михайло Тимофіїв.
Книжка обіймає 66 сторіч 8-ки, видана у Відні, накладом видавничого Товариства. Ціна 40 центів, з пересилкою 45 центів.
Можна дістати в книгарні „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ женщини до заходу у мому і опіки двоїх дітий. Може бути до 40 літ стара і з одною або двома дітьми. Ласкаві зголошення слати до:
FRANK KULYNIAK,
1098 Clare St., Youngstown, O.
94-95

ПОШУКУЮ свого мужа Яська Гуриніка, літ 26, середного росту, блондинка знак на чолі, сині очи, лисий, робить при чищенню ніким. Яке рік на лінщи фабрики і чутки по собі не дає. Хтоби о нім знав і подасть його адресу, дістане нагороду, або ти сам дорогий друже дай чути о собі. Mary Gurniak, 318 N. Wood St., South Bend, Ind. 94-95

УКРАЇНСЬКА ГР. КАТ. ПАРОХІЯ пошукує учителя-дженітора, що при науку шкільних дітей 2 годині вечером, догляди би церкви і парофіяльного дому, робив порядки, палив в бойлерах і т. д. Знаючий музику, головно гру на скрипцях, мають первенство. Братися після умови. Голоситься на адресу: „Janitor" c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 92-94

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.
На продаж барберня в добрім положенню, між Українцями, в самім центрі міста. Бізнес знаний від 12 літ. Причині виїзду з місцевости властителя, змушений продати. Голоситися до
D. ROMYNYK,
77 Blackston St., Woonsocket, R. I

ROYAL MAIL
Часті відїзди межи
НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГ
на возах великих чужинних „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом.
ONIO, ORCA, ORDUNA, ORBITA
До Европи ШНИ З Европи
2-га кл. 3-та кл. 2-га кл. 3-та кл.
ГАМБУРГ
$130.....$103.50 $130.....$102.50
КИЇВ
$150.....$116.50 —.....$116.50
ЛЬВІВ $116.50 —.....$116.50
Цілковито приватні кабіни в 3-ій класі
ВАЖНЕ! Не тратьте часу купити шифкарти для Вашої родини в Европі. Нова ціна стверджена 1-го липня.
Голоситься до агентів або
The Royal Mail Steam Packet Co.,
26 Broadway, New York City

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники
Без ріжниці в котрій сторонї Цікаво або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ
Уладжують кошти
2157 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4253

25% ОПУСТУ!!!
СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ
Хто більше читає той більше знає.
Це вже неоспоренний факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і книжкам, книжкам. Вони не жалкували гроша на відкармлюю своєї літератури, не жалкували часу на читання книжок, не жалкували труднощів на просвіті потреби. Не дива отже, що й підносились висше від инших народів.
Нам треба запитати се, що й нами колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як і тих. До цього не потребуємо зараз, а не колись. Не світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого вічно тримувати! Читайте отже книжки і їх читайте побільшенно, а будучність перед Вами.
АЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!
Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила багато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Надалі і на дальше Українці потрапять її і замовляють книжки від свого найбільшого видавництва української літератури в Америці і Европі і Канаді.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ з життя народа зі співами, в 3-ох діях, Мст. Руса 15
Бетлер, драма в 4-ри розділи, В. Винниченка 25
Гетьман, драма в 3-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російского Ф. А. Костенко 35
Безталанна, драма в 5-ох діях, Ів. Тобілевича 35
Блудний син, образ з життя наших виселенців в 4-ох актах зі співами, С. А. Пушка 25
Бондарівна, драма в 4-ри розділи, В. Винниченка 25
Бурлацька доля, драма в 5-ох діях, Ів. Тобілевича 35
Бурлацька доля, або Не кожний корнений не порідний, комедія в 1-ій дії, Велисського 20
Будинок Сольнес, драма в трьох діях, нап. Г. Ібсен, переклав Мирослав Кадій 35
Бурлаки, драма в 5-ох діях, Іван Тобілевича 35
Вишня (Чабан), драма на пять дій, Іван Тобілевича (Карпенко-Карий), з передмовою Василя Верниволі, брош. 30, опр. 50
Великий полох, пєса на 3 розділи, В. Винниченка 50
Вечерниці, сценічні картини для комедійків, Е. Лудіна (А. Ч. Ч. Ч